

mulier instituut

Sportkunde | Hogeschool van Amsterdam

WK Hockey Dames 2022

Economische impact en beleving

Eva Heijnen

Paul Hover

Paul Huiszoon

Sam Geijer

WK Hockey Dames 2022

Economische impact en beleving

In opdracht van de Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB)

Eva Heijnen **(Mulier Instituut)**
Paul Hover **(Mulier Instituut)**

Paul Huiszoon **(Hogeschool van Amsterdam)**
Sam Geijer **(Hogeschool van Amsterdam)**

Foto cover: KNHB/Willem Vernes

© Mulier Instituut
Utrecht, november 2022

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

Kerncijfers **4**

1. Inleiding **5**
1.1 WK Hockey Dames 2022 5
1.2 Doelstelling 5
1.3 Methode 6
1.4 Leeswijzer 7

2. Ervaringen van bezoekers **8**
2.1 Persoonskenmerken 8
2.2 Bezoekkenmerken 9
2.3 Beoordeling 10
2.4 Inspiratie hockeydeelname 11
2.5 Thema's strategische visie 12
2.6 Conclusie 13

3. Economische impact **14**
3.1 Bezoekers 14
3.2 Deelnemers en begeleiders 15
3.3 Officials 16
3.4 Fédération Internationale de Hockey en partners 17
3.5 Vrijwilligers 17
3.6 Pers 18
3.7 Projectorganisatie 18
3.8 Conclusie 19

4. Conclusie **21**

Literatuur **22**

Bijlage 1 Toelichting economische impact **23**

Bijlage 2 Economische impact reguliere bezoekers **24**

Kerncijfers

De cijfers verwijzen naar het deel van de WK Hockey Dames 2022 dat in Amsterdam plaatsvond. Om deze cijfers goed te kunnen interpreteren wordt aanbevolen deze rapportage te lezen.

Kerncijfers

Wedstrijddagen (aantal)	8
Wedstrijden (aantal)	20
Reguliere bezoekers (aantal)	28.000
Reguliere bezoeken (aantal)	35.400
Deelnemers en begeleiding (aantal)	305
Officials (aantal)	16
Vrijwilligers (aantal)	100
Pers (aantal)	50
FIH en partners (aantal)	800
Aandeel bezoekers uit buitenland (%)	7
Aandeel mannelijke bezoekers (%)	44
Bezoekers die side-event(s) bezochten (%)	5
Aandeel additionele bezoekers (%)	83
Aandeel additionele bezoekers onder Nederlanders (%)	93
Aandeel additionele bezoekers onder buitenlanders (%)	79
Bezoekers met hockeyervaring (%)	72
Bezoekers geïnspireerd om (vaker) hockey in media te volgen (% mee eens)	55
Bezoekers geïnspireerd om (vaker) te gaan hockeyen (% mee eens)	29
Bezoekers over stelling 'Nederland is een hockeyland' (% mee eens)	92
Bezoekers over stelling 'In Nederland gaat iedereen in de wereld van hockey sportief en respectvol met elkaar om' (% mee eens)	67
Bezoekers over stelling 'In Nederland voelt iedereen zich welkom in de wereld van hockey' (% mee eens)	59
Gemiddeld oordeel evenement door bezoekers (gemiddeld rapportcijfer)	7,9
Geschatte economische impact gemeenten Amsterdam en Amstelveen (€ x 1 miljoen)	2,6

1. Inleiding

1.1 WK Hockey Dames 2022

Van 1 tot en met 17 juli 2022 organiseerden de Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB) en de Real Federación Española de Hockey (RFEH) de Wereldkampioenschappen Hockey Dames 2022 (hierna te noemen: de WK). Inclusief de dag van de opening van het evenement duurden de WK zeventien dagen. De kampioenschappen werden in Spanje (Terrassa) en Nederland (in het Wagener Stadion in Amsterdam) gespeeld.[1] De wedstrijden in Amsterdam vonden in de periode van 2 tot en met 12 juli plaats. Zestien teams uit vijf continenten streden in vier poules om de titel. Ook het Nederlands team nam deel (tabel 1.1).

Tabel 1.1 Deelnemende teams WK Hockey Dames 2022

Poule A	Poule B	Poule C	Poule D
Nederland	Engeland	Argentinië	Australië
Duitsland	Nieuw-Zeeland	Spanje	België
Ierland	India	Korea	Japan
Chili	China	Canada	Zuid-Afrika

1.2 Doelstelling

De doelstelling van het onderzoek is tweeledig: 1) de economische impact van de WK Hockey Dames 2022 voor de gemeenten Amsterdam en Amstelveen samen berekenen en 2) de beleving van het evenement door bezoekers evalueren. Het deel van het toernooi dat in Spanje plaatsvond is buiten beschouwing gelaten, net als de side-events.[2] Onderzoeksvragen zijn:

1. Tot welke economische impact hebben de WK in Amsterdam en Amstelveen geleid?
2. Welk aandeel van de bezoekers was zonder de WK niet in de gemeenten Amsterdam en Amstelveen geweest?
3. Welk aandeel van de bezoekers heeft overnacht in de gemeente Amsterdam of Amstelveen?
4. Wat is het bedrag dat bezoekers gemiddeld per dag (en overnachting) uitgaven?
5. Wat is het profiel van de bezoekers?
6. Hoeveel bezoekers zijn er geweest en hoeveel bezoeken hebben die personen afgelegd?
7. Met welk rapportcijfer is het evenement (op onderdelen) beoordeeld?
8. Hoe kijken evenementenbezoekers aan tegen aspecten van de strategische visie van de KNHB?

Een economische-impactstudie meet tot hoeveel extra bestedingen een sportevenement in een regio heeft geleid. De economische impact in dit rapport verwijst naar de directe bestedingen van de bezoekers die dankzij de WK in de gemeenten Amsterdam en Amstelveen zijn gedaan. Onder andere de (monetaire) waarde van de media-aandacht is hierbij niet verdisconteerd. De aanpak is gebaseerd op de WESP-methodiek.[3] Aanvullende uitleg over de economische impact staat in bijlage 1.

[1] Het Wagener Stadion ligt publiekrechtelijk op het grondgebied van Amstelveen en privaatrechtelijk behoort het gebied tot de gemeente Amsterdam.
[2] Dit doel komt grotendeels overeen met het doel van het onderzoek naar de Rabo EuroHockey Championships 2017 dat het Mulier Instituut eerder voor de KNHB mocht uitvoeren (Hover & Brandsema, 2018).
[3] WESP staat voor: Werkgroep Evaluatie SPortevenementen (in 2022 niet meer actief).

1.3 Methode

Voor dit onderzoek zijn enquêtes afgenomen en analyses op secundaire data uitgevoerd.[4] De enquêtes zijn op drie manieren afgenomen:

- face-to-face;
- online, tijdens het evenement (onder bezoekers - enquête toegankelijk via een QR-code);
- online, na het evenement (onder ticketkopers - via een e-mailuitnodiging van de KNHB).

De face-to-face-enquêtes zijn tijdens de WK hoofdzakelijk afgenomen door studenten van de Hogeschool van Amsterdam (opleiding Sportkunde).[5] De enquêteurs zijn vóór het veldwerk gebriefd over het evenement, het onderzoek en het afnemen van enquêtes. Er was een Nederlandstalige en Engelstalige vragenlijst. In totaal zijn 1.526 enquêtes correct ingevuld (tabel 1.2): 1.212 online via een e-mailuitnodiging, 126 online via de QR-code en 188 face-to-face. Voor de representativiteit hebben de face-to-face-enquêtes (met ook de optie om de enquête via een QR-code online in te vullen) op zeven van de acht wedstrijddagen plaatsgevonden. De uitnodiging voor de online enquête is na alle wedstrijddagen verzonden.

Tabel 1.2 Enquêtes per dag en naar wijze van datacollectie (in absolute aantallen)

Dag	Online (uitnodiging)	Online (QR-code)	Face-to-face	Totaal
Zaterdag 2 juli	114	0	37	151
Zondag 3 juli	339	0	44	383
Maandag 4 juli	198	0	0	198
Dinsdag 5 juli	31	1	29	61
Woensdag 6 juli	100	12	44	156
Donderdag 7 juli	110	21	19	150
Vrijdag 8 juli	15	0	0	15
Zaterdag 9 juli	22	0	0	22
Zondag 10 juli	49	16	8	73
Maandag 11 juli	19	0	0	19
Dinsdag 12 juli	85	76	7	168
Woensdag 13 juli	115	0	0	115
Donderdag 14 juli	14	0	0	14
Vrijdag 15 juli	1	0	0	1
Totaal	1.212	126	188	1.526

In de periode van dataverzameling, tijdens de WK, heeft de KNHB acht tussentijdse interne managementrapportages ontvangen met de resultaten die tot dat moment bekend waren. Zo kon de bond de feedback van bezoekers monitoren en daar waar nodig op anticiperen.

[4] Dit betreft onder andere data over ticketverkoop, hotelovernachtingen en inkomsten en uitgaven van de projectorganisatie.

[5] Met dank aan Fleur Dijkhuizen, Lisa van Essen, Britt Ewolds, Cathelijne den Heijer, Roos Godding, Daniek Jansen en Gabriella van Staalduinen.

1.4 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk beschrijven we het bezoekersprofiel, de bezoekerskenmerken, hun beoordeling van de WK en hun mening over thema's uit de strategische visie van de KNHB (2020). De economische impact van de WK voor de gemeenten Amsterdam en Amstelveen wordt in hoofdstuk 3 becijferd. Het laatste hoofdstuk is de conclusie. De resultaten in de figuren en tabellen zijn verkregen via de enquêtes, tenzij anders vermeld. Aan het begin van dit rapport zijn de kerncijfers op een rijtje gezet.

2. Ervaringen van bezoekers

In dit hoofdstuk beschrijven we eerst de persoonskenmerken van de bezoekers. Dit zijn zowel bezoekers die op eigen initiatief kwamen als bezoekers die uitgenodigd werden (o.a. door de KNHB of sponsors). Wat is de balans tussen mannen en vrouwen en in hoeverre trekt het evenement louter beoefenaren van hockey? Daarna komen de kenmerken van het bezoek aan bod. Hoeveel dagen werden de WK bezocht? Vervolgens bespreken we de beoordeling van de WK door bezoekers en de mate waarin het bezoek inspireert om (vaker) te gaan hockeyen en/of hockey (vaker) via de media te volgen. Tot slot gaan we in op de mening van WK-bezoekers over thema's uit de strategische visie van de KNHB.

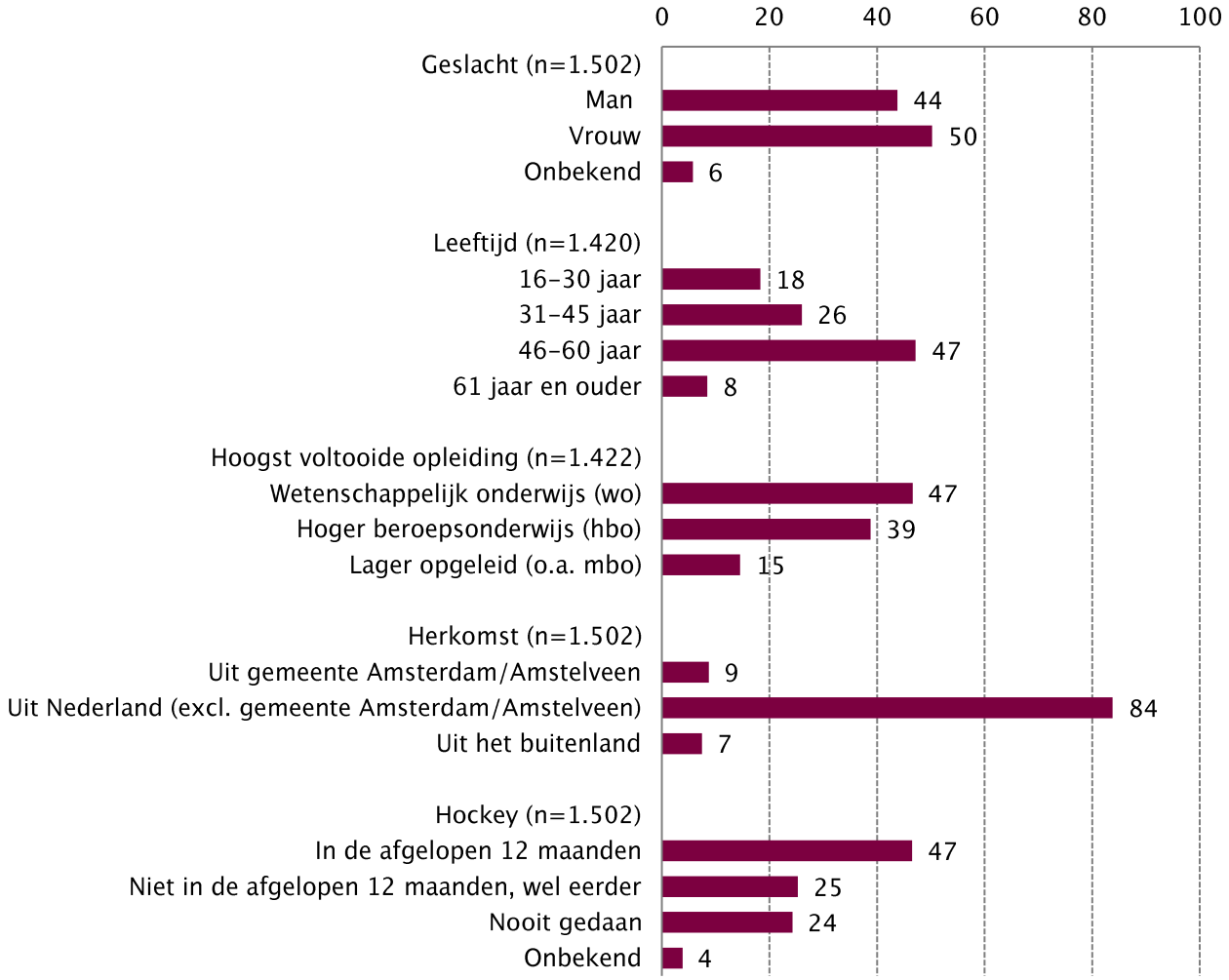
2.1 Persoonskenmerken

Het aandeel vrouwen onder de bezoekers was iets groter dan het aandeel mannen (50% vs. 44%; figuur 2.1). Meer dan de helft van de bezoekers was 46 jaar of ouder (55%). De leeftijdsopbouw van de mannelijke bezoekers week iets af van die van de vrouwelijke, want er waren relatief veel jonge vrouwen: 29 procent van de vrouwen was 30 jaar of jonger, tegenover 7 procent van de mannen (niet in figuur). 86 procent van de bezoekers was hoger opgeleid (hbo-niveau of hoger).

Ruim acht op de tien bezoekers (84%) woonden in een andere Nederlandse gemeente dan Amsterdam/Amstelveen en minder dan één op de tien bezoekers (7%) kwam uit het buitenland. Buitenlandse bezoekers kwamen relatief vaak uit Groot-Brittannië (3% van alle bezoekers; niet in figuur). 9 procent van de bezoekers kwam uit de gemeente Amsterdam/Amstelveen. Het grootste aandeel bezoekers kwam uit de provincies Zuid-Holland (23%) en Noord-Holland (21%) (niet in figuur).

Bijna de helft van de WK-bezoekers (47%) deed in de twaalf maanden vóór de WK zelf aan hockey, de meesten als lid van een hockeyvereniging (92%, niet in figuur). Een kwart (25%) deed niet aan hockey, maar had dat in het verleden wel gedaan. Een kwart (24%) van de bezoekers had nog nooit gehockeyd.

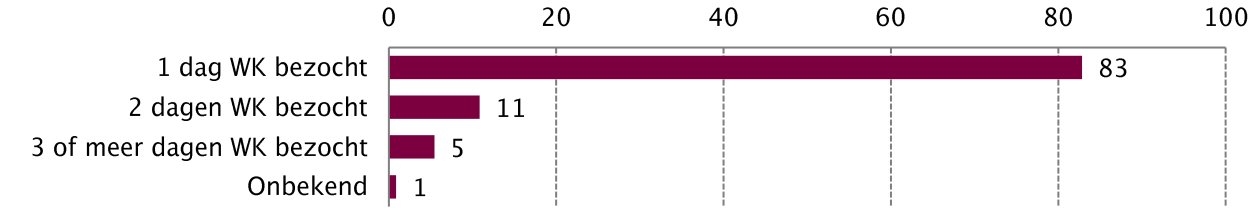
Figuur 2.1 Profiel bezoekers WK (in procenten)



2.2 Bezoekkenmerken

Acht op de tien bezoekers (83%) bezochten de WK één dag, circa een op de tien bezoekers (11%) twee dagen en 5 procent drie dagen of meer (figuur 2.2). Gemiddeld waren bezoekers van plan om op één dag bijna zes uur op de WK aanwezig te zijn: minimaal een half uur en maximaal twaalf uur (niet in figuur).

Figuur 2.2 Bezoekfrequentie WK (in procenten, n=1.502)



Van de bezoekers was 83 procent additioneel. Dat betekent dat ze niet in de gemeente Amsterdam/Amstelveen waren geweest als de WK daar niet georganiseerd was (zie ook bijlage 1). Van de Nederlandse inwoners (exclusief bezoekers uit de gemeente Amsterdam/Amstelveen - die zijn niet additioneel) was 93 procent additioneel en van de buitenlanders 79 procent.

Bezoeken van activiteiten in kader van de WK

5 procent van de bezoekers heeft één of meerdere side-events van de WK bezocht. De Urban Hockey Experience 2022 trok 2 procent van de bezoekers van de WK en het World Youth Hockey Tournament en het EK parahockey trokken elk 1 procent van de bezoekers. 3 procent van de bezoekers bezocht andere activiteiten, zoals de Pro Hockey League, eerdere EK's en WK's en oefenwedstrijden. Iets minder dan de helft van de WK-bezoekers (42%) is ook aanwezig geweest bij het EK hockey 2017 in Amsterdam.

Vervoer en verblijf

Ruim zeven op de tien WK-bezoekers maakten gebruik van de auto of motor als vervoermiddel naar de WK (73%), gevolgd door het openbaar vervoer (10% trein; 4% bus/tram/metro) en fiets, brommer of scooter (7%). 9 procent van de bezoekers overnachtte tijdens de WK ergens anders dan hun vaste woonadres. Zes op de tien bezoekers die ergens anders dan op hun vaste woonadres overnachtten, verbleven in een hotel (24% 0-3 sterren, 37% 4-5 sterren) en 18 procent verbleef bij vrienden, familie of kennissen. De rest van de bezoekers die ergens anders dan op hun vaste woonadres overnachtten, verbleef in een vakantiepark (3%), op een camping (3%), in een bed & breakfast (2%) of in een ander type accommodatie (3%).

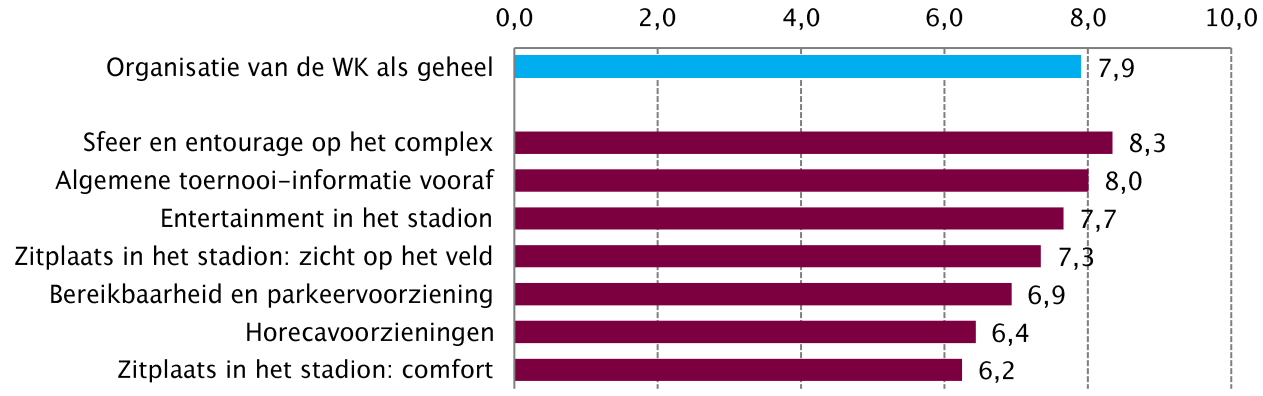
Communicatie

Bijna een kwart van de bezoekers is via sociale media hockey.nl (23%) en/of via die van de KNHB (22%) geïnformeerd over de WK. Andere belangrijke kanalen waar bezoekers door zijn geïnformeerd zijn: hockey.nl (19%), de nieuwsbrief van de KNHB (17%), mond-tot-mondreclame (17%), Eventim (14%), de sociale media van OranjeHockey (14%) en de website van de KNHB (13%).

2.3 Beoordeling

De bezoekers van de WK beoordeelden de WK als geheel met een gemiddeld rapportcijfer van 7,9 (figuur 2.3). De sfeer en entourage op het complex kreeg van de bezoekers het hoogste gemiddelde rapportcijfer (8,3), gevolgd door de algemene toernooi-informatie vooraf (8,0). De laagste beoordeling was voor het comfort van de zitplaats in het stadion (6,2). Dit werd lager beoordeeld door bezoekers met een zitplaats op de tribune zuidzijde hoog (5,5). Bezoekers met een VIP-ticket (8,4) en bezoekers op de hoofdtribune (8,0) beoordelen het comfort van de zitplaats het hoogst.

Figuur 2.3 Beoordeling ervaringen met de WK van bezoekers (in gemiddeld rapportcijfer, n=1.502)



Bezoekers benoemden positieve en minder positieve zaken (kader 2.1). De wachttijden voor de pendelbussen kwamen in negatieve zin relatief vaak in de antwoorden van de bezoekers naar voren. Die bezoekers gaven aan dat ze na een wedstrijd lang (één tot twee uur) hebben moeten wachten op pendelbussen naar de RAI. Daarnaast kon het parkeren bij de RAI beter worden aangegeven met bewegwijzering. Dit leek met name een probleem in het eerste weekend van de WK (2 en 3 juli): de

bereikbaarheid en parkeervoorziening werden door bezoekers in het eerste weekend lager beoordeeld (6,3) dan door bezoekers tijdens de overige WK-dagen (7,8). Ook de horecavoorzieningen werden door bezoekers van het eerste weekend lager beoordeeld (5,8) dan door bezoekers van de dagen daarna (7,2).

Kader 2.1 Selectie positieve en negatieve citaten van bezoekers

'Echt een leuk familie evenement.'
'Het is goed geregeld.'
'Loved it and can't wait for the next one!'
'Prachtig event!'
'Mooie belevenis.'
'Mooi weer!'

'Beschikbare pendelbussen onaanvaardbaar.'
'Als je op de zuidtribune zit, zie je de rand van het veld niet.'
'Parkeren bij RAI erg slecht aangegeven waar/hoe etc.'
'More vegetarian and/or healthy food options would be great.'
'Ik vond de prijzen voor consumpties heel erg hoog.'
'Te weinig toiletten en horeca, daardoor lange wachtrijen.'

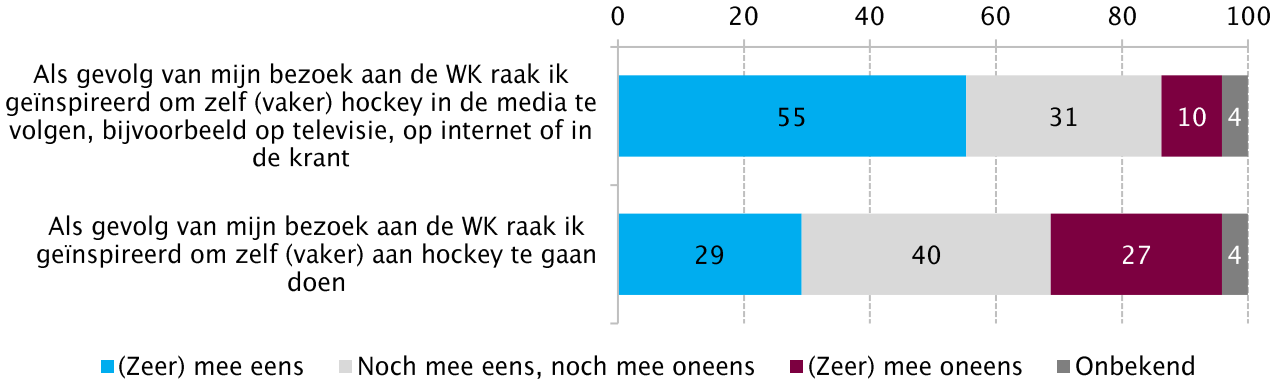
Aan bezoekers is gevraagd wat zij vonden van de prijs van het toegangsticket dat ze voor zichzelf hebben gekocht. Die prijs hing af van de tribune waarvoor ze een kaart kochten. Bijna zes op de tien bezoekers vonden de prijs passend: niet te hoog en niet te laag (58%). Een kwart (26%) vond de prijs (erg) hoog en 6 procent vond de prijs (erg) laag.

Bezoekers met een ticket voor de hoofdtribune en voor de tribune zuidzijde (hoog) vonden de prijs relatief vaak aan de hoge kant (respectievelijk 39% en 34%). De bezoekers van tribune zuidzijde (niet overdekt) vonden de prijs vergeleken met alle bezoekers vaker (erg) laag (20%), net als de bezoekers van de tribune westzijde (niet overdekt) (17%).

2.4 Inspiratie hockeydeelname

Het is mogelijk dat bezoekers door hun bezoek aan de WK aangezet worden om zelf (vaker) aan hockey te doen of (vaker) hockey in de media te volgen. Ook kan het tegendeel het geval zijn. Meer dan de helft van de bezoekers (55%) werd door hun bezoek aan de WK geïnspireerd om (vaker) hockey in de media te volgen (figuur 2.4). Bijna drie op de tien bezoekers werden door hun bezoek aan de WK geïnspireerd om zelf (vaker) te hockeyen. Hockeyers (ten minste ooit gedaan) worden meer geïnspireerd om (vaker) hockey in de media te volgen door hun bezoek aan de WK dan niet-hockeyers (37% vs. 11% (zeer) mee eens; niet in figuur). Het omgekeerde geldt voor geïnspireerd raken om zelf (vaker) te hockeyen: niet-hockeyers zijn het vaker met deze stelling eens dan hockeyers (64% vs. 55% (zeer) mee eens).

Figuur 2.4 Mate van inspiratie bezoekers om (vaker) aan hockey te doen of (vaker) hockey te volgen naar aanleiding van WK-bezoek (in procenten, n=1.502)



2.5 Thema's strategische visie

De ambitie van de KNHB voor 2026 is in de 'Strategische visie 2026 Nederland Hockeyland' (KNHB, 2020) als volgt geformuleerd:

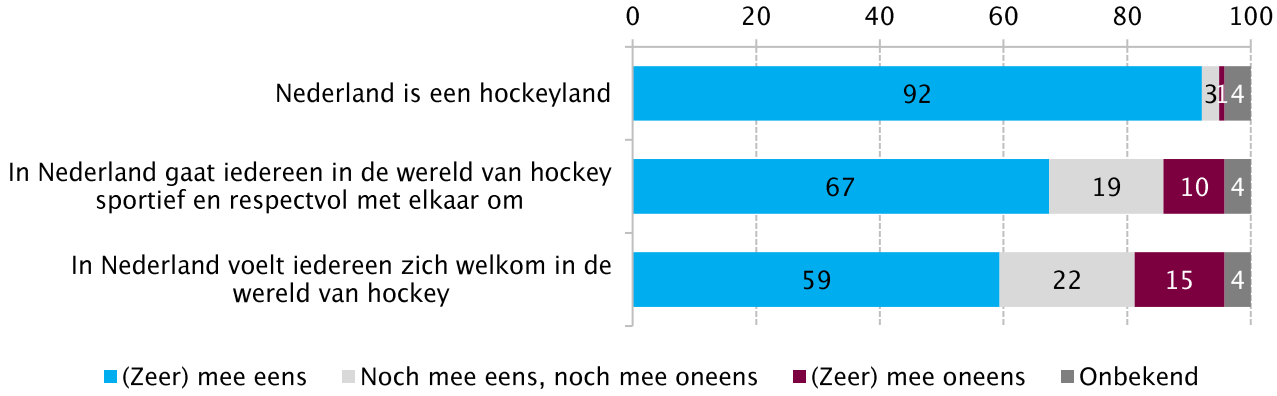
'Nederland Hockeyland. Nederlanders houden van hockey. Omdat ze het zelf spelen, omdat ze geïnteresseerd zijn, omdat ze betrokken ouder, vrijwilliger of fan zijn of omdat ze gewoon trots zijn op de prestaties van Oranje. Hockey hoort net zo bij Nederland als onze tulpen, DJ's en Dutch Design.'

In het document zijn ook ambities opgetekend over een open cultuur en omgangsvormen:

'Iedereen voelt zich welkom in de hockeyomgeving, gaat met respect met elkaar om en is betrokken bij de sport, de vereniging en elkaar.'

Aan WK-bezoekers zijn stellingen voorgelegd die naar deze strategische onderwerpen verwijzen. Negen op de tien bezoekers (92%) vonden Nederland een hockeyland (figuur 2.5). Bijna zeven op de tien (67%) vonden dat in Nederland iedereen in de wereld van hockey sportief en respectvol met elkaar omgaat. Zes op de tien bezoekers (59%) vonden dat in Nederland iedereen zich welkom voelt in de wereld van hockey.

Figuur 2.5 Imago van de hockeywereld in Nederland, volgens bezoekers (in procenten, n=1.502)



2.6 Conclusie

De helft van de WK-bezoekers was vrouw, hoogopgeleid, 46 jaar of ouder en woonachtig in een andere gemeente dan Amsterdam/Amstelveen. Bijna de helft van de bezoekers beoefende in de afgelopen twaalf maanden hockey. Acht op de tien (83%) bezochten de WK één dag. Bezoekers beoordeelden de algemene organisatie van de WK met een 7,9. De sfeer en entourage op het complex kreeg de hoogste waardering (8,3). Negen op de tien bezoekers (92%) vonden Nederland een hockeyland.

3. Economische impact

Het schatten van de economische impact voor de gemeenten Amsterdam en Amstelveen staat in dit hoofdstuk centraal. De resultaten zijn gebaseerd op resultaten van de enquête, registraties door de KNHB en ervaringscijfers. Hierbij worden de volgende groepen in ogenschouw genomen: bezoekers, deelnemers en begeleiders, officials, de Fédération Internationale de Hockey (FIH) en partners, vrijwilligers, pers en de projectorganisatie.

3.1 Bezoekers

Bezoekers en bezoeken

Volgens de KNHB zijn er in totaal 44.402 tickets verstrekt. 35.447 tickets zijn verkocht en 8.955 tickets zijn gratis uitgereikt (o.a. aan personen van KNHB-partners, zoals de Rabobank). Alle tickets waren dagkaarten en boden voor één dag toegang tot de WK (één ticket was goed voor één bezoek). Deze paragraaf gaat over de reguliere bezoekers (degenen die een ticket kochten) en het aantal dagen dat deze een bezoek aan de WK aflegden (aantal bezoeken). Het aantal bezoekers is lager dan het aantal bezoeken, omdat een bezoeker meerdere dagen de WK kan hebben bezocht. De enquêtes leren dat het gemiddelde aantal bezoeken per bezoeker 1,26 bedroeg.[6] Uitgaande van 35.447 bezoeken en een gemiddelde van 1,26 bezoeken per reguliere bezoeker wordt het aantal unieke reguliere bezoekers op 28.000 geraamd.

Economische impact

De economische impact die voortvloeit uit daguitgaven van reguliere bezoekers (uitgaven die overdag zijn gedaan, exclusief eventuele uitgaven voor overnachten) bestaat uit het product van het aantal additionele bezoeken, de gemiddelde verblijfsduur in Amsterdam/Amstelveen en het gemiddelde bedrag dat per dag in de gemeenten is besteed. Van de Nederlandse reguliere bezoekers (exclusief personen uit Amsterdam/Amstelveen) was 93 procent additioneel. Dit betekent dat 93 procent dankzij de WK in de gemeente Amsterdam/Amstelveen was. Of anders gesteld: zonder de WK waren zij waarschijnlijk niet in deze gemeenten geweest. Van de buitenlandse reguliere bezoekers was dat aandeel 79 procent.[7] Voor de berekening van de economische impact is met deze additionele groep personen gerekend.

De gemiddelde verblijfsduur van additionele bezoekers uit Nederland en uit het buitenland was respectievelijk 1,1 en 2,4 dagen. Nederlanders besteedden gemiddeld 29 euro per dag, buitenlanders gemiddeld 51 euro. Buitenlanders gaven gemiddeld 30 euro per dag uit aan eten en drinken, additionele Nederlanders gemiddeld 14 euro (niet in tabel). Ook gaven buitenlanders relatief veel uit aan winkelen (gemiddeld 31 euro per dag) vergeleken met Nederlanders (gemiddeld 7 euro). Alles bij elkaar bedraagt de economische impact voor de gemeente Amsterdam/Amstelveen als gevolg van daguitgaven 916.000 euro (tabel 3.1).

Naast de daguitgaven zijn de uitgaven voor overnachten berekend. Het aandeel ‘overnachters’ – de groep die niet op het eigen woonadres overnachtte, maar in een verblijfsaccommodatie in de gemeente Amsterdam/Amstelveen – bedroeg onder additionele Nederlanders en additionele buitenlanders respectievelijk 2 en 82 procent. Buitenlanders overnachtten niet alleen vaker, maar gemiddeld ook langer. Buitenlanders die overnachtten, deden dat gemiddeld 5,1 nachten, tegenover 1,5 onder Nederlanders. De gemiddelde bestedingen van buitenlanders aan overnachten in Amsterdam/Amstelveen

[6] Bij de berekening is gecorrigeerd voor oververtegenwoordiging van meerdaagse bezoekers.
[7] Zie bijlage 1 voor een toelichting op de indeling wel/niet additioneel.

zijn hoger dan die van Nederlanders (68 euro versus 43 euro per persoon per nacht). De WK heeft in de gemeente Amsterdam/Amstelveen tot 524.000 euro aan bestedingen voor overnachtingen door additionele bezoekers geleid (tabel 3.1).

Wanneer de dagbestedingen en bestedingen voor overnachten door additionele bezoekers in de gemeente Amsterdam/Amstelveen worden opgeteld, leidt dat tot een bedrag van 1.440.000 euro (tabel 3.1). Zie bijlage 2 voor een uitgebreide berekening.

Tabel 3.1 Geschatte economische impact bezoekers WK (in absolute aantallen, dagen, procenten en afgeronde euro's)

Kerncijfers	
Aantal bezoeken (afgerond)	35.400
Aantal bezoekers (afgerond)	28.000
Aantal Nederlandse additionele bezoekers	21.671
Aantal buitenlandse additionele bezoekers	1.772
Gemiddelde verblijfsduur additionele bezoekers uit NL (dagen)	1,1
Gemiddelde verblijfsduur additionele bezoekers uit buitenland (dagen)	2,4
Gemiddelde uitgaven additionele bezoekers uit NL (€)	29
Gemiddelde uitgaven additionele bezoekers uit buitenland per dag (€)	51
Aandeel overnachters onder additionele bezoekers uit NL (%)	2%
Aandeel overnachters onder additionele bezoekers uit buitenland (%)	82%
Gemiddelde overnachtingsduur additionele bezoekers uit NL (overnachtingen)	1,5
Gemiddelde overnachtingsduur additionele bezoekers uit buitenland (overnachtingen)	5,1
Gemiddelde uitgaven per overnachting per additionele bezoekers uit NL (€)	43
Gemiddelde uitgaven per overnachting per additionele bezoekers uit buitenland (€)	68
Economische impact	
Daguitgaven (€)	916.000
Uitgaven overnachten (€)	524.000
Totaal	1.440.000

Bron: KNHB en online vragenlijst onder bezoekers van de WK Hockey Dames 2022, Mulier Instituut.

3.2 Deelnemers en begeleiders

Aan de WK namen zestien teams deel (zie ook paragraaf 1.1), waarvan er tien in Amsterdam speelden. De opgave van de KNHB leert dat het aantal hockeyers en begeleiders (o.a. coaches) dat in Nederland speelde 305 personen bedroeg. Daaruit is af te leiden dat een team inclusief begeleiders uit gemiddeld 31 personen bestond. Aangenomen wordt dat alle deelnemers en hun begeleiders additioneel zijn. Met andere woorden: zonder de WK waren deze personen niet in de gemeenten Amsterdam en Amstelveen geweest.

Volgens de KNHB waren de teams samen goed voor 4.394 overnachtingen (niet in tabel). 10 procent van de overnachtingen vond plaats in de gemeenten Amsterdam en Amstelveen, de rest in de gemeenten Haarlemmermeer (hotels nabij Schiphol) en Velsen (tabel 3.2).

Tabel 3.2 Teams per hotel naar gemeente (in absolute aantallen)

Hotel	Gemeente	Nationaliteiten teams	Aantal overnachtingen per team
NH Schiphol Airport	Haarlemmermeer	Engeland en Ierland	16
		Nieuw-Zeeland, India en China	15
		Chili	19
		Zuid-Afrika en België	6
Bilderberg Garden Hotel	Amsterdam	Nederland	15
Duin en Kruidberg	Velsen	Duitsland	20
Totaal			143
Totaal in gemeente Amsterdam/Amstelveen			15
Totaal in andere gemeenten			128
Aandeel in gemeente Amsterdam/Amstelveen (%)			10

Bron: KNHB en online vragenlijst onder bezoekers van de WK Hockey Dames 2022, Mulier Instituut.

De gemiddelde verblijfsduur bedroeg veertien dagen en de gemiddelde daguitgaven (exclusief overnachtingen) per persoon in de gemeente Amsterdam/Amstelveen worden geschat op 17,50 euro per dag (uitgaven aan o.a. catering waren niet nodig, want de WK-organisatie voorzag hierin). Gebaseerd op informatie van de KNHB over de kosten van hotelovernachtingen bedroeg een overnachting voor één persoon ongeveer 75 euro. Dit leidt tot een geschatte economische impact van 107.000 euro in de gemeente Amsterdam/Amstelveen door bestedingen van deelnemers en begeleiders (tabel 3.3).

Tabel 3.3 Geschatte economische impact deelnemers en begeleiders (in absolute aantallen, dagen, procenten en afgeronde euro's)

Aantal deelnemers en begeleiders	305
Aandeel additioneel	100%
Gemiddelde verblijfsduur in dagen	14,0
Gemiddelde bestedingen excl. overnachten per persoon in Amsterdam/Amstelveen (€)	17,5
Aandeel overnachtingen in gemeente Amsterdam/Amstelveen	10%
Gemiddelde uitgaven per persoon per nacht (€)	75
Economische impact gemeente Amsterdam/Amstelveen	107.000

Bron: KNHB en online vragenlijst onder bezoekers van de WK Hockey Dames 2022, Mulier Instituut.

3.3 Officials

Volgens de KNHB waren bij de WK zestien officials betrokken (geen Nederlanders), die allemaal als additioneel worden beschouwd. Aanname is dat de gemiddelde verblijfsduur hetzelfde is als die van deelnemers en begeleiders. Dat geldt ook voor de uitgaven die officials voor eigen rekening deden. Het aandeel overnachtingen van officials dat in de gemeente Amsterdam/Amstelveen plaatsvond, wordt

geraamd op 100 procent en de gemiddelde uitgaven per persoon per nacht op 147 euro.[8] Samen leidt dat tot een geschatte economische impact van 37.000 euro door officials (tabel 3.5).

Tabel 3.4 Geschatte economische impact officials (in absolute aantallen, dagen, procenten en afgeronde euro's)

Aantal officials	16
Aandeel additioneel	100%
Gemiddelde verblijfsduur in dagen	14
Gemiddelde bestedingen per etmaal per persoon in Amsterdam/Amstelveen (€)	17,5
Aandeel overnachtingen in gemeente Amsterdam/Amstelveen	100%
Gemiddelde uitgaven per persoon per nacht (€)	147
Economische impact gemeente Amsterdam/Amstelveen	37.000

Bron: KNHB en online vragenlijst onder bezoekers van de WK Hockey Dames 2022, Mulier Instituut.

3.4 Fédération Internationale de Hockey en partners

De afvaardiging van de FIH en partners bedroeg volgens de KNHB 800 personen. Aangenomen wordt dat al deze personen additioneel zijn. De verblijfsduur (in dagen) en het aantal overnachtingen wordt, mede gebaseerd op input van de KNHB, op acht geschat. Wat betreft de gemiddelde daguitgaven per persoon per dag is uitgegaan van 17,50 euro. De prijs per persoon per nacht bedroeg gemiddeld 120 euro. Al met al leidt de aanwezigheid van FIH en partners tot een economische impact van 573.000 euro voor de gemeente Amsterdam/Amstelveen (tabel 3.5).

Tabel 3.5 Geschatte economische impact FIH en partners (in absolute aantallen, dagen, procenten en afgeronde euro's)

Aantal afvaardigingen FIH en partners	800
Aandeel additioneel	100%
Gemiddelde verblijfsduur in dagen	8
Gemiddelde dagbestedingen per persoon (€)	17,5
Aandeel overnachters	60%
Gemiddelde prijs per overnachting per persoon (€)	120
Economische impact gemeente Amsterdam/Amstelveen	573.000

Bron: KNHB en online vragenlijst onder bezoekers van de WK Hockey Dames 2022, Mulier Instituut.

3.5 Vrijwilligers

Volgens een overzicht van de KNHB waren 100 vrijwilligers actief tijdens de WK, waarvan 15 procent uit Amsterdam/Amstelveen kwam. Aangenomen wordt dat de vrijwilligers die niet in de hoofdstad woonden, additioneel waren (85%). De gemiddelde verblijfsduur bedroeg acht dagen en de gemiddelde dagbestedingen bedroegen 5 euro per persoon (uitgaven aan o.a. catering waren niet nodig, want de WK-organisatie voorzag hierin). Geschat wordt dat 11 procent van de vrijwilligers overnachtte in de gemeente Amsterdam/Amstelveen. Deze groep heeft hiervoor geen uitgaven gedaan, omdat zij overnachtten bij

[8] Dit bedrag is hoger dan bij deelnemers en begeleiders, omdat voor officials duurdere kamers (suites) zijn geboekt.

vrienden, kennissen of familie. De economische impact voor de gemeente Amsterdam/Amstelveen door de vrijwilligers bedraagt 3.000 euro (tabel 3.6).

Tabel 3.6 Geschatte economische impact vrijwilligers (in absolute aantallen, dagen, procenten en afgeronde euro's)

Aantal vrijwilligers	100
Aandeel additioneel	85%
Gemiddelde verblijfsduur in dagen	8
Gemiddelde dagbestedingen per persoon (€)	5,00
Aandeel overnachters in Amsterdam/Amstelveen	11%
Gemiddelde prijs per overnachting per persoon (€)	0,00
Economische impact	3.000

Bron: KNHB en online vragenlijst onder bezoekers van de WK Hockey Dames 2022, Mulier Instituut.

3.6 Pers

De organisatie van de WK leidde tot internationale media-aandacht en een toestroom van vijftig persvertegenwoordigers, waarvan geschat wordt dat 95 procent additioneel was. De gemiddelde verblijfsduur wordt geraamd op acht dagen en de gemiddelde bestedingen per persoon per dag worden geschat op 40 euro. Aangenomen wordt dat 80 procent in de gemeente Amsterdam/Amstelveen heeft overnacht. Dit leidt tot een economische impact van 32.000 euro voor de gemeente Amsterdam/Amstelveen (tabel 3.7).

Tabel 3.7 Geschatte economische impact pers (in absolute aantallen, dagen, procenten en afgeronde euro's)

Aantal persmedewerkers	50
Aandeel additioneel	95%
Gemiddelde verblijfsduur in dagen	8
Gemiddelde dagbestedingen per persoon per dag (€)	40
Aandeel overnachters	80%
Gemiddelde prijs per overnachting per persoon (€)	56,00
Economische impact	32.000

Bron: KNHB en online vragenlijst onder bezoekers van de WK Hockey Dames 2022, Mulier Instituut.

3.7 Projectorganisatie

De projectorganisatie heeft gewerkt met een begroting van ongeveer 2,8 miljoen euro (tabel 3.8). De grootste bron van inkomsten betrof de financiële steun van het ministerie van VWS (860.000 euro). De gemeente Amsterdam/Amstelveen droeg 39.000 euro bij. De inkomsten van overheden (ministerie van VWS en gemeente) bedroegen 32 procent van alle inkomsten. Wat betreft de uitgaven werd buiten de gemeente Amsterdam/Amstelveen het meest gespendeerd aan logistieke en facilitaire zaken (615.000 euro) en binnen de gemeente Amsterdam/Amstelveen het meest aan media (522.000 euro). In de kostenpost 'algemene zaken' zijn de uitgaven voor veertig personen van de KNHB opgenomen.

Tabel 3.8 Inkomsten en uitgaven projectorganisatie per oktober 2022 (in afgeronde euro's)

Inkomsten		Uitgaven	
Uit gemeente Amsterdam/Amstelveen		In gemeente Amsterdam	
Subsidie gemeente	39.000	Communicatie & PR	0
Inkomsten kaartverkoop	155.000	Maatschappelijk impact programma	17.000
Event sales (stands en hospitality)	0	Media (o.a. TV-productie)	522.000
		Logistiek & facilitair	145.000
Uit Nederland excl. gemeente Amsterdam			
Bijdragen partners, sponsors, suppliers	484.000	In Nederland excl. gemeente Amsterdam	
Inkomsten kaartverkoop	675.000	Algemene zaken (o.a. personeel)	450.000
Event sales (stands en hospitality)	267.000	Communicatie & PR	557.000
Eigen bijdrage KNHB	207.000	Logistiek & facilitair	615.000
VWS subsidie	860.000	Maatschappelijk impactprogramma	31.000
Uit buitenland		In buitenland	
Inkomsten kaartverkoop	114.000	Fee FIH	464.000
Totaal	2.801.000	Totaal	2.801.000

Bron: KNHB.

De economische impact die de organisatie heeft gerealiseerd, wordt in drie stappen berekend. Eerst wordt het bedrag bepaald dat in de gemeente Amsterdam/Amstelveen is besteed (684.000 euro). Dat bedrag wordt vervolgens verminderd met de inkomsten die uit de gemeente Amsterdam/Amstelveen afkomstig zijn (194.000 euro). Als derde wordt het aandeel van de subsidie van het ministerie van VWS dat niet als additioneel wordt beschouwd vastgesteld (5,5%; 47.000 euro) en ervan afgetrokken.[9] Dit leidt tot een economische impact vanuit de projectorganisatie van 443.000 euro (tabel 3.9).

Tabel 3.9 Economische impact projectorganisatie (in afgeronde euro's)

Uitgaven in gemeente Amsterdam/Amstelveen	684.000
Inkomsten uit gemeente Amsterdam/Amstelveen (-/-)	194.000
Aandeel VWS subsidie niet additioneel/Amstelveen (-/-)	47.000
Saldo	443.000

Bron: KNHB en online vragenlijst onder bezoekers van de WK Hockey Dames 2022, Mulier Instituut.

3.8 Conclusie

De geschatte totale economische impact voor de gemeente Amsterdam/Amstelveen bestaat uit de som van de impact die is gerealiseerd door de benoemde groepen. Uitgaande van onder andere ruim 35.400 bezoeken door 28.000 unieke bezoekers bedraagt de economische impact van de WK voor de gemeente Amsterdam/Amstelveen ruim 2,6 miljoen euro (tabel 3.10). Ruim de helft daarvan wordt veroorzaakt door bezoekers (55%) en bijna een kwart door de FIH en partners (22%).

[9] 5,5 procent van de Nederlandse bevolking woont in de gemeenten Amsterdam/Amstelveen.

Tabel 3.10 Geschatte economische impact gemeente Amsterdam/Amstelveen (in afgeronde euro's en procenten)

	€	%
Bezoekers	1.440.000	55
Deelnemers en begeleiders	107.000	4
Officials	37.000	1
FIH en partners	573.000	22
Vrijwilligers	3.000	0
Pers	32.000	1
Projectorganisatie	443.000	17
Totaal	2.635.000	100

Bron: KNHB en online vragenlijst onder bezoekers van de WK Hockey Dames 2022, Mulier Instituut.

4. Conclusie

Het Wagener Stadion vormde in juli 2022 het decor voor de vijftiende WK Hockey Dames 2022. In de accommodatie in het Amsterdamse Bos werden gedurende acht dagen twintig wedstrijden gespeeld. Het was de eerste keer in de geschiedenis van het evenement dat wedstrijden in twee landen plaatsvonden: er werden ook wedstrijden in Terrassa (Spanje) gespeeld. Het Nederlands damesteam bereikte de finale en wist op 17 juli in Terrassa opponent Argentinië met 3-1 te verslaan, dankzij goals van Maria Verschoor, Frédérique Matla en Felice Albers. Dit rapport gaat over het deel van de WK dat in Nederland plaatsvond.

De WK trokken naar schatting 28.000 reguliere bezoekers, die samen 35.400 bezoeken aan het evenement aflegden. Daarnaast waren 305 leden van hockeyteams (speelsters en begeleiding), 16 officials, 100 vrijwilligers, 50 mediaprofessionals en 800 personen namens de FIH en partners bij de WK.

Circa 56 procent van de reguliere WK-bezoekers was vrouw en 55 procent was 46 jaar of ouder. 86 procent van de bezoekers was geschoold op hbo- of wo-niveau. 9 procent van de bezoekers woonde in de gemeenten Amsterdam of Amstelveen, 84 procent kwam uit een andere Nederlandse gemeente en 7 procent kwam uit het buitenland (vooral uit Groot-Brittannië). 72 procent van de bezoekers deed (ooit) zelf aan hockey. 83 procent van de bezoekers bezocht de WK één dag en 5 procent bezocht één of meerdere side-events.

Ruim negen op de tien bezoekers waren het eens met de stelling ‘Nederland is een hockeyland’ en drie kwart was het eens met de stelling ‘In Nederland gaat iedereen in de wereld van hockey sportief en respectvol met elkaar om’. De stelling ‘In Nederland voelt iedereen zich welkom in de wereld van hockey’ mocht op de minste steun rekenen: bijna zes op de tien bezoekers onderschreven dit.[10]

Tot de ervaren zwakke punten behoorden de wachttijden voor de pendelbussen (met name het eerste weekend) en de tarieven voor eten en drinken. Bezoekers uitten zich positief over de prettige sfeer in en rond het stadion. De bezoekers van de WK beoordeelden het kampioenschap als totaal met een gemiddeld rapportcijfer van 7,9.

Van de Nederlandse reguliere bezoekers was 83 procent dankzij de WK in de gemeente Amsterdam of Amstelveen aanwezig. De groep additionele bezoekers is vanuit economische optiek een belangrijke groep, omdat zij voor uitgaven zorgden die zonder de WK niet in de gemeenten gedaan zouden zijn. De geschatte economische impact voor de gemeenten Amsterdam en Amstelveen bedraagt 2,6 miljoen euro.

[10] Mogelijk heeft de hockeysport zich (nog) niet kunnen ontdoen van het elitaire beeld dat buitenstaanders van de sport hebben (Hover & De Jong, 2011). Dit imago kan ook niet los worden gezien van het relatief hoge opleidingsniveau van de WK–bezoekers.

Literatuur

Burgan, B., & Mules, T. (1992). Economic impact of sporting events. *Annals of Tourism Research*, *19*(4), 700-710. https://doi.org/10.1016/0160-7383(92)90062-T

Hover, P., & De Jong, M. (2011). *Van evenbeeld tot tegenpool: over de imago's van vijftien sporttakken volgens de Nederlandse bevolking*. Mulier Instituut.

Hover, P., & Brandsema, A. (2018). *Rabo EuroHockey Championships 2017: economische impact en beleving*. Mulier Instituut.

Késenne, S. (2012). The economic impact, costs and benefits of the FIFA World Cup and the Olympic Games: Who wins, who loses? In W. Maennig, & A. Zimbalist (Reds.), *International Handbook on the Economics of Mega Sporting Events* (pp. 270-278).

KNHB (2020). *Strategische visie 2026 Nederland Hockeyland*.

Oldenboom, E. R. (2006). *Costs and benefits of major sports events: a case study of euro 2000*. Meerwaarde Onderzoeksadvies.

Preuss, H. (2005). The Economic Impact of Visitors at Major Multi-sport Events. *European Sport Management Quarterly*, *5*(3), 281-301. http://dx.doi.org/10.1080/16184740500190710

Bijlage 1 Toelichting economische impact

Een economische-impactstudie meet tot hoeveel extra bestedingen een sportevenement in een regio heeft geleid (Késenne, 2012). Een uitgangspunt van economische-impactstudies is dat uitgaven en inkomsten geen absolute categorieën zijn. Of een bedrag een uitgave of een inkomstenbron is, hangt af van het perspectief. De fee die de KNHB aan de FIH betaalde is vanuit het perspectief van de bond bijvoorbeeld een uitgave en tegelijkertijd een inkomstenbron voor de internationale hockeyfederatie. Bij kosten-batenanalyses wordt het onderscheid tussen inkomsten en uitgaven wel gemaakt, omdat in dat geval een organisatie of sector als uitgangspunt wordt gekozen en elke geldstroom vanuit dat perspectief als inkomstenbron of uitgave wordt gecategoriseerd (Oldenboom, 2006).

In dit onderzoek wordt voor bezoekers onderscheid gemaakt tussen het aandeel dat additioneel is en het aandeel dat niet-additioneel is. Het additionele deel van de groep zou niet in de gemeenten Amsterdam en Amstelveen zijn geweest als de WK daar niet georganiseerd waren. Vanuit economische optiek is dat een interessante groep (Burgan & Mules, 1992). Op de volgende wijze zijn additionele en niet-additionele respondenten onderscheiden:

- Respondenten zijn eerst verdeeld in twee groepen: woonachtig in de gemeenten Amsterdam/Amstelveen en niet woonachtig in de gemeenten Amsterdam/Amstelveen. Inwoners van de gemeenten Amsterdam/Amstelveen worden beschouwd als niet-additioneel.
- De overige respondenten (Nederlanders die niet in de gemeente Amsterdam/Amstelveen wonen en buitenlandse bezoekers) zijn als additioneel aangemerkt als zij ‘waarschijnlijk niet’ hebben geantwoord op de vraag: ‘Als de WK niet hadden plaatsgevonden in de gemeenten Amsterdam/Amstelveen, was je dan vandaag toch in de gemeente Amsterdam/Amstelveen geweest?’. De respondenten uit deze groep die een ander antwoord gaven, zijn als niet-additioneel gezien.

Bij de beoordeling van de economische impact is het van belang te onderkennen dat een alternatieve investering een ander rendement vertegenwoordigt. De publieke middelden die zijn gemoeid met de WK kunnen bijvoorbeeld op een andere manier worden besteed.

Bij de economische impact is in dit rapport geen verdringing (*crowding out*) verrekend. Dit verwijst naar het verschijnsel dat WK-bezoekers lokale inwoners en/of andere toeristen verdringen (Preuss, 2005). Het optreden van dit verschijnsel kan te maken hebben met verwachte drukte of verhoging van prijzen van hotelkamers en andere verblijfsaccommodaties. Verdringing is niet verrekend omdat te verwachten is dat die niet of nauwelijks heeft opgetreden, omdat het evenement plaatsvond in een hockeystadion en buiten het stadshart, en omdat het aantal (buitenlandse) WK-deelnemers, -bezoekers en dergelijke voor een hoofdstad met bijbehorende slaapplaatscapaciteit goed te behappen is. Bij grootschalige evenementen in de openbare ruimte kan dit anders liggen.

Bijlage 2 Economische impact reguliere bezoekers

Tabel B2.1 Schatting economische impact reguliere bezoekers (in absolute aantallen, procenten en euro's)

Bezoekers		
Bezoekers en bezoeken	Bezoekers (afgerond op 1.000-tal)	28.000
	Bezoeken (afgerond op 100-tal)	35.400
Aandeel bezoekers naar herkomstregio (%)	Inwoners gemeente A'dam/Amstelveen	9%
	Inwoners NL excl. gemeente A'dam/Amstelveen	83%
	Buitenlanders	8%
Aantal bezoekers naar herkomstregio	Inwoners gemeente A'dam/Amstelveen	2.520
	Inwoners NL excl. gemeente A'dam/Amstelveen	23.240
	Buitenlanders	2.240
Aandeel additionele bezoekers (%)	Inwoners gemeente A'dam/Amstelveen	0%
	Inwoners NL excl. gemeente A'dam/Amstelveen	93%
	Buitenlanders	79%
Aantal additionele bezoekers	Inwoners gemeente A'dam/Amstelveen	0
	Inwoners NL excl. gemeente A'dam/Amstelveen	21.671
	Buitenlanders	1.772
Totaal aantal additionele bezoekers		23.000
Uitgaven additionele bezoekers (excl. overnachtingen)		
Gemiddelde verblijfsduur additionele bezoekers (dagen)	Inwoners gemeente A'dam/Amstelveen	0,0
	Inwoners NL excl. gemeente A'dam/Amstelveen	1,1
	Buitenlanders	2,4
Aandeel bezoekers dat niets betaalt en voor wie niets wordt betaald (%)	Inwoners gemeente A'dam/Amstelveen	0%
	Inwoners NL excl. gemeente A'dam/Amstelveen	1%
	Buitenlanders	1%
Gemiddelde uitgaven additionele bezoekers per dag (€)	Inwoners gemeente A'dam	0
	Inwoners NL excl. gemeente A'dam/Amstelveen	29
	Buitenlanders	51
Uitgaven additionele bezoekers (€)	Inwoners gemeente A'dam	0
	Inwoners NL excl. gemeente A'dam/Amstelveen	696.868
	Buitenlanders	218.672
Totaal daguitgaven additionele bezoekers (€)		916.000

Uitgaven overnachtingen additionele bezoekers		
Aandeel overnachters in A'dam/Amstelveen onder additionele bezoekers (%)	Inwoners gemeente A'dam/Amstelveen	0%
	Inwoners NL excl. gemeente A'dam/Amstelveen	2%
	Buitenlanders	82%
Aantal overnachters onder additionele bezoekers	Inwoners gemeente A'dam/Amstelveen	0
	Inwoners NL excl. gemeente A'dam/Amstelveen	490
	Buitenlanders	1.446
Gemiddelde overnachtingsduur additionele bezoekers (overnachtingen in A'dam/Amstelveen)	Inwoners gemeente A'dam/Amstelveen	0
	Inwoners NL excl. gemeente A'dam/Amstelveen	1,5
	Buitenlanders	5,1
Aandeel bezoekers dat niets betaalt en voor wie niets wordt betaald (%)	Inwoners gemeente A'dam/Amstelveen	0%
	Inwoners NL excl. gemeente A'dam/Amstelveen	1%
	Buitenlanders	1%
Gemiddelde uitgaven per overnachting A'dam/Amstelveen per additionele bezoeker (€)	Inwoners gemeente A'dam/Amstelveen	0
	Inwoners NL excl. gemeente A'dam/Amstelveen	43
	Buitenlanders	68
Totaal uitgaven overnachtingen additionele bezoekers in gemeente A'dam/Amstelveen (€)	Inwoners gemeente A'dam/Amstelveen	-
	Inwoners NL excl. gemeente A'dam/Amstelveen	32.000
	Buitenlanders	492.000
Totaal uitgaven overnachtingen additionele bezoekers in gemeente A'dam/Amstelveen (€)		**524.000**

Bron: KNHB en online vragenlijst onder bezoekers van de WK Hockey Dames 2022, Mulier Instituut.

Mulier Instituut | Sportonderzoek voor beleid en samenleving
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl